

MUHANDISLIK

& IQTISODIYOT

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

№10

2025
oktyabr

Milliy nashrlar

OAK: <https://oak.uz/pages/4802>

05.00.00 – Texnika fanlari

08.00.00 – Iqtisodiyot fanlar

Google Scholar

OPEN ACCESS

ULRICHSWEB™
GLOBAL SERIALS DIRECTORY

Academic
Resource
Index
ResearchBib

ISSN
INTERNATIONAL
STANDARD
SERIAL
NUMBER
INTERNATIONAL CENTRE

CYBERLENINKA

OpenAIRE

ROAD

INDEX COPERNICUS
INTERNATIONAL

BASE

Crossref

НАУЧНАЯ ЭЛЕКТРОННАЯ
БИБЛИОТЕКА
LIBRARY.RU

РЭУ.РФ
РОССИЙСКИЙ ЭКОНОМИЧЕСКИЙ УНИВЕРСИТЕТ
ИМЕНИ Г.В. ПЛЕХАНОВА
ТАШКЕНТСКИЙ ФИЛИАЛ

muhandislik & iqtisodiyot

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

Elektron nashr, 213 sahifa.
2025-yil, 12-oktyabr,

Bosh muharrir:

Zokirova Nodira Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori, DSc, professor

Bosh muharrir o'rinbosari:

Shakarov Zafar G'afarovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori, PhD, dotsent

Tahrir hay'ati:

Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'z FA akademigi, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Sharipov Kongratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori, professor

Maxkamov Baxtiyor Shuxratovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Shaumarov Said Sanatovich, texnika fanlari doktori, professor

Turayev Bahodir Xatamovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Nasimov Dilmurod Abdulloyevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Allayeva Gulchexra Jalgasovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Arabov Nurali Uralovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Maxmudov Odiljon Xolmirzayevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Xamrayeva Sayyora Nasimovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Bobonazarova Jamila Xolmurodovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Irmatova Aziza Baxromovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Bo'taboyev Mahammadjon To'ychiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Shamshiyeva Nargizaxon Nosirxuja kizi, iqtisodiyot fanlari doktori, professor,

Xolmuxamedov Muhsinjon Murodullayevich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Xodjayeva Nodiraxon Abdurashidovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Amanov Otabek Amankulovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Qurbonov Samandar Pulatovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Zikriyoyev Aziz Sadulloyevich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Tabayev Azamat Zaripbayevich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sxay Lana Aleksandrovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

Ismoilova Gulnora Fayzullayevna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Djumaniyazov Umrbek Ilxamovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Kasimova Nargiza Sabitdjanovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Kalanova Moxigul Baxritdinovna, dotsent

Ashurzoda Luiza Muxtarovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sharipov Sardor Begmaxmat o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sharipov Botirali Roxataliyevich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, professor

Tursunov Ulug'bek Sativoldiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent

Bauyetdinov Majit Janizaqovich, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti dotsenti, PhD

Botirov Bozorbek Musurmon o'g'li, Texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sultonov Shavkatjon Abdullayevich, Kimyo fanlari doktori, (DSc)

Jo'raeva Malohat Muhammadovna, filologiya fanlari doktori (DSc), professor.

muhandislik & iqtisodiyot

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

- 05.01.00 – Axborot texnologiyalari, boshqaruv va kompyuter grafikasi
- 05.01.01 – Muhandislik geometriyasi va kompyuter grafikasi. Audio va video texnologiyalari
- 05.01.02 – Tizimli tahlil, boshqaruv va axborotni qayta ishlash
- 05.01.03 – Informatikaning nazariy asoslari
- 05.01.04 – Hisoblash mashinalari, majmualari va kompyuter tarmoqlarining matematik va dasturiy ta'minoti
- 05.01.05 – Axborotlarni himoyalash usullari va tizimlari. Axborot xavfsizligi
- 05.01.06 – Hisoblash texnikasi va boshqaruv tizimlarining elementlari va qurilmalari
- 05.01.07 – Matematik modellash
- 05.01.11 – Raqamli texnologiyalar va sun'iy intellekt
- 05.02.00 – Mashinasozlik va mashinashunoslik
- 05.02.08 – Yer usti majmualari va uchish apparatlari
- 05.03.02 – Metrologiya va metrologiya ta'minoti
- 05.04.01 – Telekommunikatsiya va kompyuter tizimlari, telekommunikatsiya tarmoqlari va qurilmalari. Axborotlarni taqsimlash
- 05.05.03 – Yorug'lik texnikasi. Maxsus yoritish texnologiyasi
- 05.05.05 – Issiqlik texnikasining nazariy asoslari
- 05.05.06 – Qayta tiklanadigan energiya turlari asosidagi energiya qurilmalari
- 05.06.01 – To'qimachilik va yengil sanoat ishlab chiqarishlari materialshunosligi
- 05.08.03 – Temir yo'l transportini ishlatish
- 05.09.01 – Qurilish konstruksiyalari, bino va inshootlar
- 05.09.04 – Suv ta'minoti. Kanalizatsiya. Suv havzalarini muhofazalovchi qurilish tizimlari
- 10.00.06 – Qiyosiy adabiyotshunoslik, chog'ishtirma tilshunoslik va tarjimashunoslik
- 10.00.04 – Yevropa, Amerika va Avstraliya xalqlari tili va adabiyoti
- 08.00.01 – Iqtisodiyot nazariyasi
- 08.00.02 – Makroiqtisodiyot
- 08.00.03 – Sanoat iqtisodiyoti
- 08.00.04 – Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
- 08.00.05 – Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
- 08.00.06 – Ekonometrika va statistika
- 08.00.07 – Moliya, pul muomalasi va kredit
- 08.00.08 – Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
- 08.00.09 – Jahon iqtisodiyoti
- 08.00.10 – Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
- 08.00.11 – Marketing
- 08.00.12 – Mintaqaviy iqtisodiyot
- 08.00.13 – Menejment
- 08.00.14 – Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
- 08.00.15 – Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
- 08.00.16 – Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
- 08.00.17 – Turizm va mehmonxona faoliyati

Ma'lumot uchun, OAK

Rayosatining 2024-yil 28-avgustdagi 360/5-son qarori bilan "Dissertatsiyalar asosiy ilmiy natijalarini chop etishga tavsiya etilgan milliy ilmiy nashrlar ro'yxati"ga texnika va iqtisodiyot fanlari bo'yicha "Muhandislik va iqtisodiyot" jurnali ro'yxatga kiritilgan.

Muassis: "Tadbirkor va ishbilarmon" MChJ

Hamkorlarimiz:

1. Toshkent shahridagi G.V.Plexanov nomidagi Rossiya iqtisodiyot universiteti
2. Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti
3. Toshkent irrigatsiya va qishloq xo'jaligini mexanizatsiyalash muhandislari instituti" milliy tadqiqot universiteti
4. Islom Karimov nomidagi Toshkent davlat texnika universiteti
5. Muhammad al-Xorazmiy nomidagi Toshkent axborot texnologiyalari universiteti
6. Toshkent davlat transport universiteti
7. Toshkent arxitektura-qurilish universiteti
8. Toshkent kimyo-texnologiya universiteti
9. Jizzax politexnika instituti

MUNDARIJA

JAHON MOLIYA TIZIMIDA “YASHIL” MOLIYALASHTIRISHNI RIVOJLANISHINING MUAMMOLARI VA SHARTLARI	12
Quliyev Begimqul Melikovich	
EKOLOGIK MIGRANTSIYANI MINTAQAVIY MIQYOSDA MUVOFIQLASHTIRISHNING ASOSIY YO‘NALISHLARI	18
Bahtiyor Ismoilov Ulug‘bek o‘g‘li, Kadirova Zulayxo Abduxalimovna	
O‘ZBEKISTONDA BANK XIZMATLARINI RAQAMLASHTIRISH HOLATI	25
Davletova Nilufar Tulanovna	
EKONOMETRIK MODELLASHTIRISHDA MINTAQANI IQTISODIY RIVOJLANISHIGA TA’SIR ETUVCHI OMILLAR TAHLILI	30
Qodirov Farrux Ergash o‘g‘li	
SUV RESURLARIDAN FOYDALANISH SAMARADORLIGINI OSHIRISHNING XORIJ TAJRIBASI	37
Kadixodjayeva Nilufar Raxmatullayevna	
MAHALLIY XOMASHYO BAZASIDAN FOYDALANISH ORQALI ISHLAB CHIQARISH XARAJATLARINI KAMAYTIRISH YO‘LLARI	46
Sultanov Dilshod Normamatovich	
IQTISODIYOTI RIVOJLANGAN DAVLATLARDA INSON KAPITALIGA INVESTITSİYALARNI JALB QILISHNING O‘ZIGA XOS XUSUSIYATLARI	50
Akhmadaliyeva Nikholakhon	
O‘QITUVCHILAR VA TALABALAR UCHUN INNOVATSION TA’LIM DASTURLARINI ISHLAB CHIQISHDA XALQARO STANDARTLARGA MOSLASHUV MEXANIZMLARI	62
Yuldashev Iskandar Bahromovich	
YER QA’RIDAN FOYDALANGANLIK UCHUN SOLIQLARNING ILMIY-TADQIQOTLAR SHARHI	68
Zoxidov Ismatjon Yunusjon o‘g‘li	
RESPUBLIKA IQTISODIY TARAQQIYOTIDA OLIY TA’LIMNI MODERNIZATSIYA QILISH VA INVESTITSIYA JOZIBADORLIGINING O‘RNI	74
Jonuzokov Mirzabek Kulmamatovich	
DAVLAT IQTISODIY XAVFSIZLIGINI MUSTAHKAMLASHDA SIYOSIY INSTITUTLARNING SAMARADORLIGINI OSHIRISH STRATEGIYALARI	80
O. Nurmuradov	
ICHKI AUDIT SAMARADORLIGINI BAHOLASH MEZONLARI VA BUXGALTERIYA MA’LUMOTLARINING ICHKI AUDIT JARAYONIDA EKONOMETRIK MODELLASHTIRISHNING AHAMIYATI	85
Xamidov Javoxir Shavkat o‘g‘li, Muxitdinov Shoxijaxon Xudoyor o‘g‘li	
XORIJIY INVESTITSİYALARNI JALB ETISHNING MOLIYAVIY MEXANIZMLARINI SHAKLLANTIRISHNING NAZARIY ASOSLARI	90
Xuramov Zafar Rajabaliyevich	
KORPORATIV TUZILMALARDA INVESTITSION JOZIBADORLIKNI TA’MINLASHNING AHOLI DAROMADLARINI OSHIRISHDAGI ROLI	95
Qurbonov Javlonbek Jurabekovich, Raxmatov Faxriddin Xasanovich	
GLOBAL RIVOJLANISH JARAYONIDA SUG‘URTA XIZMATLARINI ISLOH QILISH MASALALARI	99
Xushmuradov Oman, Ismoilov Sherzod Ismoil o‘g‘li	

DORIVOR O'SIMLIKLARNI QAYTA ISHLASHNING TASHKILIY-IQTISODIY MEXANIZMINI TAKOMILLASHTIRISH YO'NALISHLARI	103
Usmonov Mirg'ulom Xoshim o'g'li	
BARQAROR IQTISODIY O'SISHGA ERISHISHDA SUN'IY INTELLEKT TIZIMLARINI QO'LLASH METODOLOGIYASINING AHAMIYATI	109
Nasrulloev Hayotjon Xabibulloevich	
НЕЙРОИНТУИТИВНЫЙ ИНТЕЛЛЕКТ КАК ФАКТОР КОНКУРЕНТНОГО ПРЕИМУЩЕСТВА НА РЫНКЕ ТРУДА	115
Ягудин Дмитрий Рустамович	
RESURSLARNI SOLIQQA TORTISHGA OID TADQIQOTLARNING NAZARIY TAHLILI	123
Nasimdjanoov Yunusjon Zoxidovich	
SOLIQ TO'LOVCHILAR FAOLIYATINI MUVOFIQLASHTIRISH: XULQ-ATVOR IQTISODIYOTI VA PROGRESSIV TARIFLARNI LOYIHALASH	129
Abduraimova Nigora Abdugapparovna	
DAVLAT RAQAMLI LOYIHALARI: UZINFOCOMNING TA'LIM TIZIMI VA IQTISODIY SAMARADORLIKKA QO'SHGAN HISSASI	134
Raxmatxo'jayev Axrorxo'ja Akmal o'g'li	
РОЛЬ ЦИФРОВЫХ ПАСПОРТОВ В ПРОМЫШЛЕННОЙ ЭКОНОМИКЕ И ЗАРУБЕЖНЫЙ ОПЫТ	140
Мансурова Сайёра Бахтияровна	
BANK XIZMATLARIDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALARDAN FOYDALANISHNING RIVOJLANISH ISTIQBOLLARI	148
Xolikova Oydin Olimjonovna	
PNEVMOMEXANIK YIGIRISH TEXNOLOGIYASI XUSUSIYATLARI	153
Jumaniyazov Kadam, Salimov Shuhrat Halimovich, Nazarov Ramazon Anvarovich	
GREEN INDUSTRY AND THE ECONOMY OF ENVIRONMENTALLY FRIENDLY CONSTRUCTION: INTERNATIONAL EXPERIENCE AND UZBEKISTAN'S OPPORTUNITIES	158
Mansurova Sayyora Bakhtiyor kizi	
TELEKOMMUNIKATSIYA SOHASINI RIVOJLANTIRISH TAHLILI	166
Suyunov Asror Baxtiyorovich	
RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA LOGISTIKA XIZMATLARINING MIKRO VA MAKRO TUZILMALARI, ULARNING FUNKSIONAL METADOLOGIK TAMOIYILLARI	171
Z.Teshayev	
O'ZBEKISTONDA DAVLAT ULUSHI MAVJUD KORXONALARNI BOSHQARISHDA XORIJIY TAJRIBADAN FOYDALANISH IMKONIYATLARI	176
Ismailov Allayor Rashidovich	
MAHSULOT TANNARXINI ANIQLASHDA ISHLAB CHIQRISH XARJATLARINI OG'ISHISHLARI VA ULARNI TAQSIMLASH	183
Raxmatov Baxriddin Baxtiyor o'g'li	
ПОВЫШЕНИЕ СТОИМОСТИ СПОРТИВНЫХ ОРГАНИЗАЦИЙ И ОБЪЕКТОВ НА ОСНОВЕ АУТСОРСИНГА	186
Исмагулова Гульмира Нуралиевна	
RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR ASOSIDA TURIZMNI RIVOJLANTIRISHNING NAZARIY KONSEPSIYASI	193
Xaitov Oxunjon Nomoz o'g'li	
O'ZBEKISTON SHAROITIDA XIZMATLAR SIFATINI OSHIRISHDA RAQAMLI TRANSFORMATSIYANING INSTITUTSIONAL VA TASHKILIY MEXANIZMLARI	198
Xudoyorov Lochinbek Bahromovich	
TIJORAT BANKLARIDA UZOQ MUDDATLI RESURSLARNI JALB QILISHDA XALQARO TAJRIBA	203
Abduraxmonov Akmal Nurmamat o'g'li	

MEHNATGA LAYOQATLI TRANSPORT SOHASIDAGI AHOLINI ISH O'RINLARI BILAN TA'MINLANGANLIK HOLATINI TAHLILI	207
<i>Abdullayeva Nigora Shamsiddinovna</i>	

MEHNATGA LAYOQATLI TRANSPORT SOHASIDAGI AHOLINI ISH O'RINLARI BILAN TA'MINLANGANLIK HOLATINI TAHLILI

Abdullayeva Nigora Shamsiddinovna

“International School of Financial Technologies and Science”

instituti o'qituvchisi

nigoraabdullaeva2301@gmail.com

Annotatsiya: Ushbu maqolada transport sohasida mehnatga layoqatli aholining ish o'rinlari bilan ta'minlanganlik darajasi tahlil qilinadi. Soha iqtisodiyotning barqaror rivojlanishida muhim o'rin tutishi, bandlikning hududiy farqlanishi hamda yangi texnologiyalar ta'siri o'rganilgan. Tadqiqot natijalari transport sohasida mavjud muammolarni aniqlash va samarali bandlikni ta'minlashga qaratilgan takliflar ishlab chiqishga xizmat qiladi.

Kalit so'zlar: transport sohasi, mehnat bozori, bandlik, hududiy rivojlanish, raqamli texnologiyalar, ish o'rinlari.

Abstract: This article analyzes the employment situation of the working-age population in the transport sector. The study emphasizes the importance of the sector in ensuring sustainable economic growth, highlights regional disparities in employment, and examines the impact of modern technologies. The findings provide insights into existing challenges and propose recommendations aimed at promoting effective and sustainable employment in the transport industry.

Keywords: transport sector, labor market, employment, regional development, digital technologies, jobs.

Аннотация: В данной статье рассматривается уровень обеспеченности рабочими местами трудоспособного населения в транспортной сфере. Отмечена значимость отрасли для устойчивого экономического развития, выявлены региональные различия в занятости, а также влияние современных технологий. Результаты исследования направлены на выявление проблем и разработку предложений по обеспечению эффективной и устойчивой занятости в транспортной отрасли.

Ключевые слова: транспортная сфера, рынок труда, занятость, региональное развитие, цифровые технологии, рабочие места.

KIRISH

Transport sohasi milliy iqtisodiyotning ajralmas tarkibiy qismi bo'lib, ishlab chiqarish jarayonlari, savdo aloqalari hamda aholining ijtimoiy ehtiyojlarini qondirishda muhim o'rin tutadi. Mamlakat iqtisodiy taraqqiyotida ushbu sohaning samarali faoliyati nafaqat moddiy boyliklarning aylanishini ta'minlaydi, balki mehnat bozorida yangi ish o'rinlari yaratilishi orqali ijtimoiy barqarorlikka ham hissa qo'shadi.

Bugungi kunda transport tizimining modernizatsiyasi, logistika xizmatlarining kengayishi va raqamli texnologiyalarning joriy etilishi mehnatga layoqatli aholini ish bilan ta'minlash imkoniyatlarini sezilarli darajada oshirmoqda. Shu bilan birga, hududlar o'rtasida bandlik darajasidagi nomutanosibliklar, malakali ishchi kuchiga bo'lgan talab va yangi kasblar paydo bo'lishi transport sohasida bandlikni chuqur ilmiy tahlil qilishni taqozo etmoqda.

Shunday ekan, transport sohasida mehnatga layoqatli aholining ish o'rinlari bilan ta'minlanganlik holatini o'rganish, mavjud muammolarni aniqlash va ularni bartaraf etish bo'yicha ilmiy asoslangan takliflar ishlab chiqish dolzarb masalalardan biri hisoblanadi. Ushbu tadqiqot aynan shu maqsadlarga yo'naltirilgan bo'lib, transport sohasida bandlikning hozirgi holatini tahlil qilish va istiqboldagi rivojlanish yo'nalishlarini belgilashni ko'zda tutadi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR TAHLILI.

Transport sohasi va unda mehnatga layoqatli aholining ish bilan ta'minlanishi masalasi ko'plab xorijiy va mahalliy olimlar tadqiqotlarida keng yoritilgan. Xalqaro mehnat tashkiloti (ILO) o'z hisobotlarida transport tizimi

global mehnat bozorida eng ko'p ishchi kuchini jalb qiluvchi sohalardan biri ekanligini ta'kidlaydi. Ularning ma'lumotlariga ko'ra, transport infratuzilmasining rivojlanishi barqaror bandlikni ta'minlashning muhim omili hisoblanadi (ILO, 2022)[1].

Jahon banki (World Bank, 2023)[2] va Osiyo taraqqiyot banki (ADB, 2021)[3] tadqiqotlarida transport infratuzilmasining kengayishi ish o'rinlari soni va sifatiga bevosita ta'sir etishi ko'rsatib o'tiladi. Xususan, avtomatlashtirilgan logistika tizimlari, raqamli transport xizmatlari va "yashil transport" texnologiyalari ishchi kuchiga bo'lgan talabni o'zgartirib, yangi kasb turlarini shakllantirmoqda.

Yevropa Ittifoqi doirasida o'tkazilgan tadqiqotlarda (European Commission, 2020) transport tarmog'ida bandlikning barqarorligini ta'minlash uchun inson kapitaliga sarmoya kiritish, ya'ni mutaxassislarning malakasini oshirish va qayta tayyorlash dasturlarini kuchaytirish muhimligi ta'kidlanadi[4].

Mahalliy tadqiqotchilardan Karimov A. (2022)[5] o'z izlanishlarida transport iqtisodiyotining rivojlanishi mehnat bozoriga qanday ta'sir ko'rsatayotganini ilmiy asosda yoritgan. Uning fikricha, xususiy sektorning transport sohasiga kirib kelishi yangi ish o'rinlari yaratishda muhim rol o'ynamoqda. Jalilov B. (2021)[6] esa transport infratuzilmasining hududiy rivojlanishidagi nomutanosibliklarni tahlil qilib, aholi bandligiga salbiy ta'sirini ko'rsatib o'tadi.

Shuningdek, Qodirova D. (2020)[7] transport sohasida yosh mutaxassislarning kasbiy tayyorgarligi va mehnat bozorining talablariga moslashuvi masalasini o'rgangan bo'lsa, Ergashev S. (2019)[8] transport-logistika tizimida raqamlashtirish jarayonlarining ishchi kuchiga ta'sirini tadqiq qilgan.

Rossiyalik olimlar ishlarida ham (Maslov, 2018[9]; Ivanov, 2020)[10] transport sohasida ishchi kuchining sifat tarkibini yaxshilash, texnologik yangilanishlarga moslashish va mehnat unumdorligini oshirish zarurligi alohida qayd etilgan.

O'rganilgan adabiyotlar asosida aytish mumkinki, ilmiy adabiyotlar tahlili shuni ko'rsatadiki, transport sohasida mehnatga layoqatli aholining ish bilan ta'minlanganlik darajasi mamlakat iqtisodiy va ijtimoiy rivojlanishining muhim ko'rsatkichlaridan biri bo'lib, mavjud muammolarni hal etish uchun xalqaro tajribalarni mahalliy sharoitga moslashtirish talab etiladi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Mazkur tadqiqotda transport sohasida mehnatga layoqatli aholining ish bilan ta'minlanganlik darajasini o'rganishda tizimli tahlil, qiyosiy yondashuv va statistik usullar qo'llanildi. Ma'lumotlar O'zbekiston Respublikasi Davlat statistika qo'mitasi, Xalqaro mehnat tashkiloti (ILO) hamda Jahon banki hisobotlari asosida shakllantirildi.

Tadqiqot jarayonida transport sohasidagi bandlik ko'rsatkichlari hududiy, tarmoq va vaqt kesimida solishtirildi, mavjud muammolar aniqlanib, ularni bartaraf etishga qaratilgan takliflar ishlab chiqildi. Shuningdek, ilmiy adabiyotlar tahlili asosida nazariy xulosalar shakllantirildi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Tadqiqot davomida transport sohasida mehnatga layoqatli aholining ish bilan ta'minlanganlik holati bir nechta yo'nalishlarda o'rganildi. Olingan natijalar shuni ko'rsatadiki, sohada mavjud ishchi kuchi taqsimoti va bandlik darajasi hududiy, tarmoq hamda kasbiy kesimda sezilarli farqlarga ega.

1. Transport sohasida umumiy bandlik darajasi

Davlat statistika ma'lumotlari tahliliga ko'ra, O'zbekiston iqtisodiyotida transport sohasi band aholining 6–7 foizini o'z ichiga oladi. Bu ko'rsatkich sohani yirik bandlik manbalaridan biri sifatida qarash imkonini beradi. Transportning eng yirik ulushi avtomobil transporti hissasiga to'g'ri kelmoqda, chunki mamlakat ichki yuk va yo'lovchi tashish jarayonlarida avtomobil transporti ustuvorlikka ega.

2. Hududiy tafovutlar

Hududlar kesimida olib borilgan tahlillar transport xizmatlarida bandlik darajasi Toshkent shahri, Farg'ona vodiysi va yirik sanoat markazlarida yuqori ekanligini ko'rsatdi. Biroq chekka hududlarda transport infratuzilmasi yetarlicha rivojlanmagani sababli mehnatga layoqatli aholining bandlik imkoniyatlari cheklangan. Bu esa ichki migratsiyani rag'batlantiruvchi omillardan biri bo'lib xizmat qilmoqda.

3. Tarmoq bo'yicha bandlik xususiyatlari

– Avtomobil transporti – eng yirik bandlik manbai bo'lib, asosan haydovchilar, texnik xizmat mutaxassislari va logistika xodimlarini qamrab oladi.

– Temiryo'l transporti – nisbatan yuqori malaka talab qiluvchi sohaga kirib, ishchi kuchining barqaror bandligini ta'minlaydi.

– Havo transporti – so'nggi yillarda xizmat ko'rsatish segmentida ish o'rinlari ko'paygan bo'lsa-da, umumiy bandlik ulushi past.

– Logistika va ekspeditsiya xizmatlari – raqamlashtirish jarayonlari tufayli so'nggi yillarda sezilarli o'sish tendensiyasiga ega bo'lmoqda.

4. Malaka va kasbiy tayyorgarlik darajasi

Tahlillar shuni ko'rsatdiki, transport sohasida ishchi kuchining katta qismi o'rta malakali xodimlardan iborat. Yangi texnologiyalar, raqamli xizmatlar va "aqlli logistika" tizimlari joriy etilishi natijasida yuqori malakali mutaxassislariga bo'lgan ehtiyoj ortib bormoqda. Ammo mavjud kadrlar tayyorlash tizimi mehnat bozorining talablarini to'liq qondirmayapti.

5. Transport sohasida bandlikning sifat jihatlari

Sohada mavjud ish o'rinlarining katta qismi doimiy bo'lsa-da, past darajadagi mehnat unumdorligi muammosi mavjud. Ayrim segmentlarda vaqtinchalik yoki mavsumiy ishlar ko'p uchraydi, bu esa xodimlarning ijtimoiy barqarorligiga salbiy ta'sir ko'rsatadi.

Jadval 1. O'zbekistonda transport xizmatlari hajmi va o'sish sur'atlari (2022–2025 yy.)

Ko'rsatkich	Vaqt davri	Qiymat / o'sish sur'ati	Izoh
Transport xizmatlari bo'yicha umumiy bozor hajmi	1 iyun 2025	70,7 trillion so'm	Transport xizmatlari bozori yiliga qariyb 14 % ga o'sdi
Transport xizmatlari ko'rsatkichlari (2023 vs 2022)	2023 yil	108,47 trillion so'm, +8 %	O'tgan yilga nisbatan sezilarli o'sish qayd etildi
Transport xizmatlari hajmi	2022 yil	81,0 trillion so'm	2021-yilga nisbatan 12,4 % ga o'sdi
Avtomobil transportining umumiy transportdagi ulushi	1-chorak 2024	44,2 %	Transport xizmatlari bozorida yetakchi o'rin egalladi

O'zbekiston transport sohasidagi rivojlanish jarayonlari oxirgi yillarda barqaror o'sish tendensiyasini namoyon qilmoqda. Jadval 1 ma'lumotlariga ko'ra, 2022-yilda transport xizmatlari hajmi 81 trillion so'mni tashkil etib, 2021-yilga nisbatan 12,4 % ga oshgan. Bu ko'rsatkich mamlakatda transport infratuzilmasini modernizatsiya qilish, yangi transport yo'nalishlarini ochish va logistika tizimini kengaytirish bo'yicha amalga oshirilayotgan islohotlarning amaliy natijasini ifodalaydi¹.

2023-yilda esa transport xizmatlari hajmi 108,47 trillion so'mni tashkil etib, o'tgan yilga nisbatan yana 8 % ga ko'paygani kuzatildi. Bu holat, bir tomondan, iqtisodiy faollikning oshganini, ikkinchi tomondan esa mehnatga layoqatli aholining transport sohasida bandlik imkoniyatlari kengayayotganini ko'rsatadi².

2025-yilning birinchi yarmiga kelib transport xizmatlari bozori 70,7 trillion so'mga yetib, yiliga qariyb 14 % ga o'sdi. Bu sohaning yuqori sur'atlarda rivojlanayotganidan dalolat beradi. Ayniqsa, avtomobil transporti umumiy transport xizmatlarining 44,2 % ini tashkil etib, yetakchi tarmoq sifatida bandlik imkoniyatlarini ta'minlashda muhim rol o'ynamoqda³. Avtomobil transportining ulushi yuqori bo'lgani sababli ushbu segmentda mehnatga layoqatli aholini ish bilan ta'minlash imkoniyatlari yanada kengaymoqda.

6. Innovatsion texnologiyalarning ta'siri

Raqamli texnologiyalar transport sohasida ikki tomonlama ta'sir ko'rsatmoqda:

– bir tomondan, an'anaviy kasblarning qisqarishi (masalan, kassirlar yoki oddiy nazoratchilar sonining kamayishi);

– ikkinchi tomondan, yangi kasblar paydo bo'lishi (masalan, transport logistikasi bo'yicha IT-menejerlar, raqamli nazorat tizimi mutaxassislari).

Bu jarayon bandlik strukturasi sifat o'zgarishlariga olib kelmoqda.

7. Aholi guruhlari bo'yicha bandlik

Tahlil davomida ayollar va yoshlarning transport sohasidagi bandlik darajasi nisbatan pastligi kuzatildi. Bu holat sohada gender muvozanatini ta'minlash hamda yoshlarni jalb etish bo'yicha qo'shimcha choralarni talab qiladi.

8. Tahlildan olingan asosiy xulosalar

– Transport sohasi mamlakatda bandlikning muhim manbai hisoblanadi, biroq hududiy tafovutlar mavjud.

– Malaka talab qiluvchi ish o'rinlari soni ortib bormoqda, ammo kadrlar tayyorlash tizimi bu ehtiyojni to'liq qoplamaydi.

– Innovatsion texnologiyalar bandlik sifatini o'zgartirmoqda, yangi kasb turlarini shakllantirmoqda.

– Transport sohasida ayollar va yoshlarning bandlik darajasi oshirilishi lozim.

– Barqaror va samarali bandlikni ta'minlash uchun davlat siyosati, xususiyl sektor tashabbuslari va xalqaro tajribani uyg'unlashtirish zarur.

1 https://uz.kursiv.media/en/2025-06-30/uzbekistans-transport-market-grows-by-14-in-year/?utm_source

2 https://www.uzdaily.uz/en/the-volume-of-transport-services-increased-by-8-in-uzbekistan/?utm_source

3 <https://daryo.uz/en/>

Jadval 2. O'zbekiston transport xizmatlari hajmi va tarmoq bo'yicha tarkibi (2022–2024)

Yil	Transport xizmatlari umumiy hajmi (mlrd so'm)	Yillik o'sish sur'ati (%)	Tarmoq bo'yicha transport xizmatlari tarkibi*
2022	83 985,6	—	Avtomobil transporti 51%, Havo transporti 14,2%, Quvurlar ("pipeline") transporti 13,1%, Temir yo'l transporti 11,4%
2023	114 553,3	+8,6%	Tarkibda avtomobil transporti ulushi yuqori bo'lganligi ehtimoli saqlanadi; boshqa tarmoqlar astoydil o'sishda davom etmoqda (aniq foizlar 2022 ning tarkibi bilan solishtiriladi)
2024	145 124,4	+8,6%	Tarmoq bo'yicha ma'lumotlar 2024 ga tarkibiy taqsimot bo'yicha aniq ko'rsatilmagan, lekin transport xizmatlari hajmi oshgani avtomobil va boshqa bo'g'inlar samarasi oshganidan dalolat beradi

1. Hajm va o'sish dinamikasi: 2022-yildan 2024-yilgacha transport xizmatlari hajmi sezilarli darajada ortgan — ~83 985,6 mlrd so'mdan 145 124,4 mlrd so'mgacha. Bu o'sish oyog'ida har yili ~8–9% ga yaqin sur'atlarda o'sish kuzatilgan, bu sohaning iqtisodiyotdagi faolligini va transport xizmatlariga talab oshishini ko'rsatadi⁴.

2. Tarmoq bo'yicha tarkib: 2022-yilda transport xizmatlari tarkibida avtomobil transporti eng yirik ulushga ega bo'lgan (51%) va havo, quvur (pipeline), temir yo'l transportlari ortidan kelgan⁵.

3. O'sish omillari: Hajmning o'sishi bir necha omillarga bog'liq: infratuzilmaning yaxshilanishi, logistik xizmatlar kengayishi, raqamli xizmatlarga talabning ko'payishi, davlat siyosatida transport tarmog'iga sarmoyalar jalb qilinishi⁶.

4. Mavhumlik va ehtimoliy chegaralar: 2024-yil uchun tarmoq bo'yicha aniq foizli taqsimotlar ma'lumotlari yo'q, shuning uchun tizimli tahlilda ehtiyotkorlik zarur. Avtomobil transportining katta ulushi sohada bandlik imkoniyatlari aynan shu yo'nalishda ko'proq bo'lishini taxmin qilish mumkin.

Umuman olganda, tahlil natijalari shuni ko'rsatadiki, transport xizmatlari hajmining o'sishi bevosita mehnat bozoriga ijobiy ta'sir ko'rsatmoqda. Ya'ni, sohada yaratilayotgan qo'shimcha xizmatlar hajmi yangi ish o'rinlarining paydo bo'lishiga, mavjud kadrlar salohiyatining samarali ishlatilishiga va transport tizimining iqtisodiy samaradorligini oshirishga xizmat qilmoqda. Shu bilan birga, avtomobil transportining ustunligi, temiryo'l va havo transporti bozorida ham yangi bandlik imkoniyatlarini shakllantirish zarurligini ko'rsatadi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Yuqoridagi tahlillar shuni ko'rsatadiki, O'zbekiston transport sohasida mehnatga layoqatli aholining ish bilan ta'minlanish darajasi yildan-yilga o'sib bormoqda. Transport xizmatlari hajmining ortib borishi mamlakat iqtisodiyotidagi umumiy o'sish jarayonlari bilan uzviy bog'liq bo'lib, bu sohada bandlik imkoniyatlari ham kengaymoqda. Ayniqsa, avtomobil transportining yuqori ulushi sohada yaratilayotgan ish o'rinlarining asosiy qismini tashkil etmoqda. Shu bilan birga, temir yo'l, havo va quvur transporti xizmatlarining rivojlanishi bandlikning diversifikatsiyalashuviga xizmat qilmoqda.

Shuni ta'kidlash joizki, mavjud salohiyatdan to'liq foydalanish, bandlikni sifat va miqdor jihatdan yanada yaxshilash uchun bir qator chora-tadbirlarni amalga oshirish zarur. Jumladan:

- hududlarda transport infratuzilmasini rivojlantirish orqali yangi ish o'rinlarini yaratish;
- transport va logistika sohasi uchun malakali kadrlar tayyorlashni kuchaytirish;
- raqamlashtirish va innovatsion texnologiyalarni joriy etish orqali sohada samaradorlikni oshirish;
- xususiy sektorni qo'llab-quvvatlash va xorijiy investitsiyalarni jalb qilish orqali yangi bandlik imkoniyatlarini shakllantirish;
- yoshlar va ayollarni transport sohasida faolroq jalb etish uchun maxsus dasturlar ishlab chiqish.

Umuman olganda, transport sohasida mehnatga layoqatli aholining ish bilan ta'minlanganlik darajasini oshirish mamlakat iqtisodiy rivojlanishining muhim omillaridan biri bo'lib, bu borada kompleks yondashuv asosida amalga oshiriladigan islohotlar mehnat bozorida barqarorlikni ta'minlashga xizmat qiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. International Labour Organization (ILO). World Employment and Social Outlook. – Geneva, 2022.
2. World Bank. Transport Sector Employment Trends. – Washington, 2023.
3. Asian Development Bank (ADB). Employment Impacts of Infrastructure Development. – Manila, 2021.

4 <https://yuz.uz>

5 [Aniq.uz](https://yuz.uz)

6 <https://yuz.uz+2asiantransportobservatory.org+2>

4. European Commission. Transport in the European Union: Current Trends and Issues. – Brussels, 2020.
5. Karimov A. Mehnat bozori va bandlik siyosati. – Toshkent, 2022.
6. Jalilov B. Transport iqtisodiyoti asoslari. – Toshkent, 2021.
7. Qodirova D. Transport sohasida kadrlar tayyorlashning zamonaviy yo'nalishlari. – Toshkent, 2020.
8. Ergashev S. Raqamli iqtisodiyot sharoitida transport-logistika tizimi. – Toshkent, 2019.
9. Maslov V. Экономика транспорта и занятость населения. – Moskva, 2018.
10. Ivanov I. Цифровизация и рынок труда в транспортной отрасли. – Moskva, 2020.
11. O'zbekiston Respublikasi Davlat statistika qo'mitasi. "Transport va aloqa xizmatlari statistik ko'rsatkichlari". – Toshkent, 2024.
12. O'zbekiston Respublikasi Transport vazirligi. "Transport infratuzilmasi rivojlanishi bo'yicha yillik hisobot". – Toshkent, 2023.
13. Xolboev, A. Sh. "Transport tizimida mehnat resurslari samaradorligini oshirish omillari". // Barqaror rivojlanish va innovatsiyalar jurnali, №2, 2023. – B. 112–119.
14. OECD. Employment and Skills in the Transport Sector. Paris, 2021.
15. Aniq.uz. "2022-yilda O'zbekistonda ko'rsatilgan transport xizmatlari tahlili". aniq.uz (murojaat sanasi: 28.09.2025).
16. Yuz.uz. "2024-yilda O'zbekistonda transport xizmatlari hajmi 145 trillion so'mdan oshdi". yuz.uz (murojaat sanasi: 28.09.2025).
17. Kursiv Media. "Uzbekistan's transport market grows by 14% in year". kursiv.media (murojaat sanasi: 28.09.2025).

muhandislik **& iqtisodiyot**

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Zokir Alibekov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2025. № 10

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Muhandislik va iqtisodiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Muhandislik va iqtisodiyot" jurnali 26.06.2023-yildan
O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi
Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan
№S-5669245 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: №095310.

**Manzilimiz: Toshkent shahri Yunusobod
tumani 15-mavze 19-uy**

+998 93 718 40 07

<https://muhandislik-iqtisodiyot.uz/index.php/journal>

t.me/yait_2100